

2. Безверхнюк Т. М. Система ресурсного забезпечення регіонального управління: концептуальні засади розбудови і механізми функціонування : дне... д-ра держ. упр.: 25.00.02 / Безверхнюк Тетяна Миколаївна ; Харків. регіон. ін-т нац. акад. держ. упр. - Х., 2009. - Режим доступу : www.disslib.org/systema-resursnoho-zabezpechennja-rehionalnoho-upravlinnja-kontseptualni-zasady.html.

3. Братковський М. Л. Децентралізація публічної влади в Україні: проблеми та перспективи / М. Л. Братковський // Держава та регіони. Сер. : «Держ. упр.». - 2010. - № 4. - С. 109 - 112.

4. Litvack J. What is Decentralization? / J. Litvack. - Access mode : www.ciesin.org/decentralization/English/General/Different_forms.html.

5. Braun von J. Does decentralization serve the poor? / J. von Braun, U. Grote (eds) // Managing fiscal decentralization. - London : Routledge, 2002. - Access mode : www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/2000/fiscal/vonbraun.pdf.

6. Ma J. Decentralization From the «Top Down»: The Japanese Case / J. Ma. - Access mode : www.worldbank.org/mdf/mdf1/topdown.htm.

7. Кудряшов В. П. Поняття бюджетної системи та її децентралізації / В. П. Кудряшов, Б. В. Сіленков // Фінанси України. - 2006. - № 8. - С. 25 - 32.

References

1. Bahmet M.O., Lychko T.M. Tsinnist' mistsevoho samovriaduvannia iak demokratychnoi formy detsentralizatsii derzhavno-vladnykh povnovazhen' // Nauk. pr. ChDU. Ser. : «Derzh. uпр.» - 2009. - № 112. - S. 33 - 37.

2. Bezverkhniuk T.M. Systema resursnoho zabezpechennia rehional'noho upravlinnia: kontseptual'ni zasady rozbudovy i mekhanizmy funktsionuvannia : dne... d- ra derzh. uпр.: 25.00.02; Kharkiv. rehion. in-t nats. akad. derzh. uпр. - Kh., 2009. - Rezhym dostupu : v.v.disslib.org/systema-resursnoho-zabezpechennia-rehionalnoho-upravlinnia-kontseptualni-zasady.html.

3. Bratkovsk'ij M.L. Detsentralizatsiia publichnoi vlady v Ukraini: problemy ta perspektyvy // Derzhava ta rehiony. Ser. : «Derzh. uпр.» - 2010. - № 4. - S. 109 - 112.

4. Litvatsk J. Vhat is Detsentralization? : v.v.tsiesin.org/detsentralization/English/General/Different_forms.html.

5. Braun von J., Grote U. Does detsentralization serve the poor? // Managing fistsal detsentralization. - London : Routledge, 2002. : www.imf.org/ekhternal/pubs/ft/seminar/2000/fistsal/vonbraun.pdf.

6. Ma J. Detsentralization From the «Top Dovern»: The Yapanese Tsase : v.v.worldbank.org/mdf/mdf1/topdovn.htm.

7. Kudriashov V.P., Silenkov B.V. Poniattia biudzhethnoi systemy ta ii detsentralizatsii // Finansy Ukrainy. - 2006. - № 8. - S. 25 - 32.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Демчак Руслан Євгенович, кандидат наук з державного управління, докторант Національного інституту стратегічних досліджень
вул. Кутузова 18/7, м. Київ, Україна
e-mail: solnechno@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Демчак Руслан Евгеньевич, кандидат наук по государственному управлению, докторант Национального института стратегических исследований
ул. Кутузова 18/7, г. Киев, Украина
e-mail: solnechno@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Demchak Ruslan, PhD in Public Administration, competitor of doctorate The National Institute for Strategic Studies
18/7, Kutuzova street, Kiev, Ukraine
e-mail: solnechno@ukr.net

УДК 336.748

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: ПРОБЛЕМИ (ОЗДОРОВЛЕННЯ), ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ, В ПЕРІОД ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Коркач І.В.

Предметом дослідження є інфляційні процеси в Україні в період ринкових відносин.

Метою написання статті є: визначення та розкриття сутності інфляційних процесів та шляхи їх можливого подолання.

Теоретичну і методологічну основу дослідження становили наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо з'ясування основних аспектів подолання інфляційних процесів. Використано системний підхід до вивчення явищ і процесів.

Результат роботи: Протидіяти впливу інфляції можна лише через реалізацію державної політики, яка б поєднувала цілі та методи довго - й короткотривалого характеру.

Галузь застосування результатів: проведення наукових досліджень щодо подолання інфляційних процесів в Україні в період формування ринкових відносин.

Висновки. Інфляційні процеси могли б бути контрольованими, за умови запровадження довгострокової антиінфляційної програми, заснованої на заходах зі стримування інфляції, таких як: ліквідація збиткових підприємств; ліквідація дефіциту державного бюджету; розвиток ринку платних послуг; закріплення на ринку товарів національних виробників тощо.

Ключові слова: інфляція, індекс, грошовий ринок, валютний ринок, антиінфляційна політика.

ИНФЛЯЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ: ПРОБЛЕМЫ (ОЗДОРОВЛЕНИЕ), ПРЕОДОЛЕНИЕ В УКРАИНЕ, В ПЕРИОД ФОРМИРОВАНИЯ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Коркач И.В.

Предметом исследования являются инфляционные процессы в Украине в период рыночных отношений.

Целью написания статьи являются: определение и раскрытие сущности инфляционных процессов и пути их возможного преодоления.

Теоретическую и методологическую основу исследования составили научные труды отечественных и зарубежных ученых по выяснению основных аспектов преодоления инфляционных процессов. Использован системный подход к изучению явлений и процессов.

Результат работы: Противодействовать влиянию инфляции можно только через реализацию государственной политики, которая бы объединяла цели и методы долго - и кратковременного характера.

Область применения результатов: проведение научных исследований по преодолению инфляционных процессов в Украине в период формирования рыночных отношений.

Выводы. Инфляционные процессы могли бы быть контролируемы, при условии введения долгосрочной антиинфляционной программы, основанной на мероприятиях по сдерживанию инфляции, таких как: ликвидация убыточных предприятий; ликвидация дефицита государственного бюджета; развитие рынка платных услуг; закрепление на рынке товаров национальных производителей и тому подобное.

Ключевые слова: инфляция, индекс, денежный рынок, валютный рынок, антиинфляционная политика.

INFLATION: PROBLEMS (REHABILITATION), OVERCOMING IN UKRAINE, IN THE PERIOD OF FORMATION OF MARKET RELATIONS

Korkach I.V.

The research object is the inflation processes in Ukraine in the period of market relations.

The purpose of this writing is: definition and disclosure of the nature of inflationary processes and how they could be overcome.

Theoretical and methodological basis of the research consists of scientific works of domestic and foreign scholars on the elucidation of the basic aspects of overcoming inflation. Used a systematic approach to the study of phenomena and processes.

The result: to Counteract the effect of inflation is possible only through the implementation of state policy, combining goals and methods of long - and short-term nature.

The scope of the results: research on overcoming inflation processes in Ukraine in the period of formation of market relations.

Conclusions. Inflation could be controlled, assuming the introduction of long-term anti-inflation program, based on measures to curb inflation such as: elimination of unprofitable enterprises; elimination of the deficit of the state budget; development of the market of paid services; consolidation in the market of goods of domestic producers and the like.

Keywords: inflation, index, money market, currency market, anti-inflation policy.

Постановка проблеми. Інфляція – це одна з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, яка негативно впливає на всі аспекти життя суспільства. Вона знецінює результати праці, знищує заощадження юридичних і фізичних осіб, перешкоджає довгостроковим інвестиціям й економічному зростанню. Висока інфляція руйнує грошову систему, провокує втечу національного капіталу за кордон, послаблює національну валюту, сприяє її витісненню у внутрішньому обігу іноземною валютою, підриває можливості фінансування державного бюджету. Інфляція є найефективнішим засобом перерозподілу національного багатства – від бідніших верств суспільства до більш багатих, посилюючи тим самим його соціальне розшарування.

Актуальність цієї теми зумовлена тим, що уже кілька десятиліть вчені намагаються знайти швидкі шляхи подолання інфляційних процесів. Для України ця проблема постає особливо гостро, оскільки за 24 роки її незалежності так і не знайдено ефективного методу подолання інфляції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище інфляції досліджувала велика кількість учених, всі вони намагались знайти ефективні методи боротьби з нею. Так, Дж. М. Кейнс вперше проаналізував інфляцію як елемент макроекономічної теорії, а М. Фрідман під інфляцією розумів стійке та безперервне зростання цін, що завжди і всюди виступає як грошовий феномен. Загалом теоретичну основу вивчення інфляції становлять праці таких класиків економічної науки, як А. Маршалла, А. Пігу, Д. Рікардо, І. Фішера, Е. Фелпса, Д. Юма. Серед зарубіжних науковців, які займаються розробкою засад антиінфляційної політики, варто виділити Г. Глена, Р. Дорнбуша, К. Макконелла та С. Брю, Г. Манківа, Дж. Сакса, П. Самуельсона та В. Нордхауса. Серед вітчизняних та російських науковців: В. Беседіна, А. Гальчинського, В. Гейця, А. Гриценка, А. Іларіонова, С. Корабліна, С. Лушина, Т. Кричевську, О. Кузнецова, О. Мельник, Ю. Семенова, А. Савченка та ін.

Незважаючи на величезну кількість досліджень сутності та причин виникнення інфляційних процесів, це питання залишається відкритим, оскільки для кожної економіки характерні різні ознаки інфляції, вказаний процес необхідно вивчати в розрізі окремої країни і в певній економічній ситуації.

Постановка завдання. Мета статті – визначення проблем подолання інфляції в період ринкових відносин. Завданнями є:

- розкрити сутність поняття інфляції;
- висвітлити її основні типи;
- визначити можливі напрями подолання інфляції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інфляція - це одна з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, що негативно впливає на всі сторони життя суспільства.

Є різні погляди на природу і причини інфляції, але переважають два напрями: перший розглядає інфляцію як суто грошове явище, спричинене порушенням законів грошового обігу; другий – як макроекономічне явище, спричинене порушенням пропорцій суспільного відтворення, і насамперед між виробництвом і споживанням, попитом і пропозицією товарів [1].

Інфляція - це тривале і швидке знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті. При цьому стрімке зростання грошової маси може бути як абсолютним, так і відносним. Незважаючи на очевидність зв'язку інфляції

зі знеціненням грошей, сутність цього явища не знайшла однозначного трактування в економічній теорії. Визначення інфляції дали ряд дослідників, за висновками яких інфляція – це:

- процес знецінення грошей внаслідок надмірної емісії та переповнення каналів обігу грошовою масою [5];
- процес знецінення грошей та загальне підвищення цін на товари і послуги внаслідок надмірної емісії та переповнення каналів обігу грошовою масою, яка виявилась не забезпеченою економічними благами [6];
- знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті, що виявляє себе через зростання цін [8];
- тривале і швидке знецінення грошей унаслідок надмірного зростання їх маси в обороті [4];
- порушення грошового обігу, що виявляється у переповненні грішми сфери обігу [9].

Інфляція не виникає раптово, а розвивається поступово як тривалий процес, який можна розділити на кілька стадій. Відрізняються ці стадії співвідношенням темпів зростання пропозиції грошей і темпів їх знецінення.

На першій стадії темпи зростання пропозиції грошей випереджають знецінення грошей, причому це випередження поступово зменшується, наближаючись до вирівнювання.

На другій стадії інфляції темпи знецінення грошей випереджають темпи зростання їх пропозиції. Це зумовлюється такими чинниками:

- у певний момент власники грошових нагромаджень починають розуміти їх надмірність і пред'являють на ринок для купівлі товарів. Це прискорює швидкість руху грошей у поточному обігу та збільшує платоспроможний попит порівняно з поточною емісією;

- одночасно зменшується відплив у нагромадження нових пропозицій грошей, унаслідок чого ще більше зростає швидкість обігу всієї грошової маси;

- виникають і швидко поширюються бартерні операції, звужуючи товарну основу грошової маси в обігу;

- знецінення грошей призводить до відпливу робочої сили зі сфери виробництва у сферу спекулятивного обміну, що зумовлює падіння виробництва і товарообороту, через що зменшується попит на гроші.

Внаслідок дії зазначених чинників з'являються так звані інфляційні очікування, коли економічні суб'єкти починають усвідомлювати неминучість майбутнього підвищення цін. Щоб уникнути пов'язаних з ним майбутніх втрат, вони починають негайно купувати товари не тільки для поточного споживання, а й для майбутнього. Для цього на ринок «викидаються» не тільки всі поточні доходи, а й заощадження попередніх періодів. Неминучим наслідком стає випереджаюче зростання рівня цін порівняно зі зростанням грошової маси і падіння рівня монетизації валового внутрішнього продукту.

Інфляція є складним, багатостороннім явищем, причини якого – у взаємодії факторів сфери виробництва і сфери грошового обігу. Інфляція зовні виглядає як знецінення грошей внаслідок їхньої надмірної емісії, яка супроводжується зростанням цін на товари та послуги. Проте це лише форма прояву, а не глибинна сутність і причина інфляції. Звичайно інфляція має свій зовнішній прояв у підвищенні цін. Але не кожне підвищення цін служить показником інфляції. Ціни можуть підвищуватися в результаті поліпшення якості продукції, погіршення умов видобутку паливно-сировинних ресурсів, змінюватися під впливом циклічних і сезонних коливань виробництва, стихійних лих і т. ін. Але це будуть як правило, не інфляційні, а певною мірою природні періодичні зміни цін на окремі товари і послуги.

Насправді ж інфляція є результатом порушення економічної рівноваги, яка зумовлена комплексом внутрішніх і зовнішніх причин.

Основні причини інфляції.

Інфляції можна поділити на внутрішні та зовнішні [1].

Найважливішими з внутрішніх причин інфляції є:

- порушення пропорцій відтворення між виробництвом споживанням, нагромадженням і споживанням, попитом і пропозицією, грошовою масою в обігу і сумою товарних цін;

- значне зростання дефіциту державного бюджету і державного боргу, зумовлених непродуктивними державними витратами;

- надмірна емісія паперових грошей, яка порушує закони грошового обігу;

- милітаризація економіки, що відволікає значну частину ресурсів в оборонну промисловість, призводить до недовиробництва товарів народного споживання, створює їх дефіцит;

- збільшення податкового тягаря на товаровиробників;

- випередження темпів зростання заробітної плати порівняно з темпами зростання продуктивності праці.

Зовнішні фактори інфляції пов'язані з посиленням інтернаціоналізації господарських зв'язків між державами, що супроводжуються загостренням конкуренції на світових ринках капіталів, товарів та послуг, робочої сили, загостренням міжнародних валютно-кредитних відносин, зі структурними світовими кризами (енергетичною, продовольчою, фінансовою та ін.).

Узагальнюючи сказане, можна дати таке визначення інфляції.

Інфляція – це знецінення грошей, спричинене диспропорціями в суспільному виробництві й порушенням законів грошового обігу, яке виявляється у стійкому зростанні цін на товари і послуги [1].

Глибоке і детальне вивчення та аналіз такого економічного явища, як інфляція, передбачає її поділ на види за відповідними класифікаційними ознаками. Так, В.Д.Базилевич, пропонує класифікацію типів інфляції залежно від переважаючого впливу факторів, за темпами зростання, за характером прояву, за співвідношенням темпів зростання цін на товари, за ступенем прогнозування [1].

Інфляція може набувати різноманітних форм.

- Відкрита інфляція розвивається вільно і ніким не стримується.

- Прихована інфляція – це така інфляція, коли держава вживає заходи, спрямовані на безпосереднє стримування цін на товари і послуги, з одного боку, і доходів населення – з іншого.

- Повзуча інфляція – інфляція, що розвивається поступово, коли ціни зростають незначною мірою (не перевищує 10 % на рік).

- Помірна інфляція (2–5 % на рік) у розвинутих країнах Заходу не розглядається як негативний фактор.

- Галопуюча інфляція – інфляція, коли ціни зростають швидко – на 10–100% щорічно.

- Гіперінфляція – інфляція, коли ціни зростають астрономічно – на 1–2 % щодня або сягають 1000 % і більше на рік.

- Збалансована інфляція – інфляція, коли ціни товарів різних товарних груп відносно один одного не змінюються.

- Незбалансована інфляція – інфляція, коли співвідношення цін у різних товарних групах змінюється на різні відсотки і по-різному на кожний вид товару.

- Очікувана інфляція – зазвичай помірний інфляція, яку можна спрогнозувати на будь-який період. Досить часто це є прямим результатом антиінфляційних дій уряду.

- Неочікувана інфляція характеризується раптовим стрибком цін, зумовленим збільшенням під впливом інфляційних очікувань суспільного попиту населення на споживчі товари, товаровиробників – на сировину та засоби виробництва.

В аналітичній економіці існують різні класифікації інфляції, які дещо відрізняються та доповнюють вже розглянуту нами. В процесі вивчення цього теоретичного матеріалу, було виявлено ще деякі види інфляції. Так, економісти поділяють інфляцію з одного боку, на передбачену й непередбачену; а з іншого – на збалансовану і незбалансовану [7].

- Передбачена – це інфляція, яку учасники ринкового процесу очікували і захистилися від її згубних впливів.

- Непередбачена інфляція є несподіваною для економічних суб'єктів.

За місцем розповсюдження виділяють локальну та світову інфляцією.

- Локальна інфляція - ріст цін проходить у межах однієї держави;

- Світова інфляція охоплює групу країн або всю глобальну економіку.

Інфляцію також поділяють на класичну і сучасну.

- Класична інфляція спостерігалася в минулому – від часу її виникнення із запровадженням грошей аж до середини 30-х років XX ст. Характерною рисою класичної інфляції було те, що вона була епізодичною – тривала кілька років і переходила у дефляцію – зниження загального рівня цін. Нерідко класична інфляція розвивалася у формі гіперінфляції.

- Сучасна інфляція – це інфляція другої половини XX – початку XXI ст. Характерною рисою такої інфляції є її хронічний характер. В останні часи практично не було дефляції, а загальний рівень цін щорічно зростав в усіх без винятку країнах.

Залежно від причин і механізму зростання загального рівня цін розрізняють інфляцію попиту та інфляцію витрат, або інфляцію пропозиції.

- Інфляція попиту - це порушення рівноваги між попитом і пропозицією з боку попиту. Основними причинами тут можуть бути збільшення державних замовлень (наприклад, військових), збільшення попиту на засоби виробництва в умовах повної зайнятості і майже повної завантаженості виробничих потужностей, а також зростання покупної спроможності трудящих (зростання заробітної плати) внаслідок, наприклад, узгоджених дій профспілок.

- Інфляція пропозиції - зростання цін внаслідок збільшення витрат виробництва чи зменшення сукупної пропозиції. Причинами збільшення витрат можуть бути оголошувальна політика ціноутворення, економічна і фінансова політика держави, зростання цін на сировину, дії профспілок, що вимагають підвищення заробітної плати і т. і. Вона може також з'явитися в результаті зміни структури пропозиції на ринку [1.].

Інфляція пропозиції означає зростання цін, спровокований збільшенням витрат виробництва в умовах неповного використання виробничих ресурсів. Її іноді так і називають – інфляцією витрат виробництва. Останнім часом тип інфляції, при якому ціни ростуть при зниженні сукупного попиту, часто зустрічається у світовій практиці. Основними причинами інфляції пропозиції є:

- зростання заробітної плати;
- подорожчання сировини та енергоносіїв;
- монопольна та олігопольна практика ціноутворення;
- фінансова політика держави.

Підвищення витрат на одиницю продукції скорочує прибуток і обсяг продукції, яку виробники готові запропонувати при існуючому рівні цін. У результаті зменшується пропозиція товарів і послуг та збільшуються ціни.

Загальне підвищення цін призводить до зниження реальних доходів населення, та викликає вимоги підвищення доходів населення, збільшення доходів веде до зростання витрат підприємців на заробітну плату (інфляція пропозиції) та/або до відновлення платоспроможного попиту (інфляція попиту).

Інфляція попиту – різновид інфляції, що виникає при надмірному по відношенню до пропозиції попиті.

Цей вид інфляції проявляється в економічній ситуації, коли сукупні грошові доходи населення і підприємств ростуть швидше, ніж відбувається зростання реального обсягу товарів і послуг. Як правило, інфляція попиту виникає в умовах повної зайнятості та повної завантаженості потужностей, коли виробництво не в змозі відреагувати на надлишок грошових коштів в обігу необхідним збільшенням обсягів своєї продукції та послуг. Розвиток економіки вимагає забезпечення грошима. Так що поступове збільшення маси грошей в економіці нормальне явище і саме по собі інфляції не викликає.

У розв'язанні проблеми інфляції важливе значення має антиінфляційна політика держави. Її засобами можуть бути такі, що сприяють скороченню грошової маси в обігу та обмеженню дефіциту державного бюджету. До них відносяться: зростання податків; зменшення державних витрат на соціальні потреби, на оборону, управління тощо; заморожування заробітної плати; обмеження кредитів; підвищення відсоткової ставки по кредитах; проведення антимонопольної політики тощо. Для стабілізації грошового обігу проводять також специфічні заходи із зміцнення грошових систем. Такими заходами є нуліфікація, ревалоризація, девальвація, дефляція.

Нуліфікація грошей означає, що знецінені грошові знаки анулюються, оголошуються недійсними, а їм на заміну випускаються нові гроші. Цей метод використовують при наявності гіперінфляції.

Ревалоризація означає повернення до попередньої купівельної спроможності грошових знаків. Такий метод застосовується при незначних темпах інфляції.

Девальвація означає зниження обмінного курсу грошової одиниці даної країни відносно інших твердих валют.

Дефляція означає вилучення із обігу надлишкової частини грошової маси..

Засоби боротьби з інфляцією можуть бути як прямі так і непрямі. Частіше всього проявляється наступна закономірність - чим більш кризовою стає ситуація, тим більш актуальні прямі засоби впливу уряду і центрального банку на економіку і грошову масу, як її складову частину.

Непрямі засоби включають:

1. Регулювання загальної маси грошей шляхом управління ними центральним банком.

2. Регулювання позикового і облікового процесу комерційних банків через управління ними центральним банком.

3. Обов'язкові резерви комерційних банків, операції центрального банку на відкритому ринку цінних паперів.
4. Операції центрального банку на відкритому ринку цінних паперів.
5. Регулювання процентних ставок комерційних банків через управління ними центральним банком.

Прямі засоби регулювання покупної спроможності грошової одиниці, тобто боротьби з інфляцією, включають в собі:

1. Пряме і безпосереднє регулювання державою кредитів і тим самим - грошової маси.
2. Державне регулювання цін.
3. Державне (по угоді з профспілками) регулювання заробітної плати.
4. Державне регулювання зовнішньої торгівлі, операцій з іноземним капіталом і валютного курсу.

Практика прямого регулювання грошової маси широко розповсюджена на заході. США неодноразово в 60х-70х роках заморозували ціни на численні товари. Півтора десятиріччя після другої світової війни знадобилося країнам західної Європи для початку лібералізації цін, та навіть неповної. Франція повністю лібералізувала ціни на внутрішньому ринку лише в 1986 року. Ф. Рузвельт виводив США із найглибшої кризи 30х шляхом жорсткого державного регулювання економіки. В більшості країн існували спеціальні закони, що обмежують прибуток від торговельного посередництва [10].

В цілому, слід визначити, що реально в нашому сьгоднішньому становищі реально ефективними є тільки прямі засоби боротьби з інфляцією - регулювання кредитів, цін і заробітної плати, регулювання валютного курсу і зовнішньої торгівлі.

Збивати темпи інфляції - це скорочувати різницю між грошовою і товарною масою в господарстві. Для цього підходять всі ті засоби, що ведуть економіку до рівноваги. До першочергових засобів відносяться такі:

1. Забезпечення країни у достатній кількості продовольством. Це найперша умова будь-яких реформаторських зусиль. Для налагоджування продовольчої справи в країні слід оказати державну фінансову допомогу сільськогосподарським підприємствам всіх видів власності:

а) встановлення порядку надавання кредитів сільськогосподарським підприємствам під векселя з погашенням їх за рахунок майбутнього врожаю;

б) встановлення державних закупівельних цін, а також цін на ресурси, що споживаються в сільськогосподарському виробництві на рівні, що забезпечує рентабельну роботу товаровиробників і утворення системи контрактної торгівлі промисловими товарами в обмін на сільськогосподарську продукцію.

2. Відтворення зруйнованого інвестиційного поля народного господарства, без якого функціонування економіки стає неможливим. В цих цілях слід передусім відтворити шляхом індексування на банківських рахунках підприємств амортизаційні суми і власних оборотні грошові кошти загублені через різке зростання цін і знецінювання карбованця.

3. Налагоджування постачально-збутових зв'язків між підприємствами. Господарські зв'язки підприємств в ринковому режимі найбільш ефективні в основному через систему великих оптових купців-синдикатів. Ці структури можуть функціонувати як в рамках окремих регіонів, так і в загальноукраїнському і міждержавному масштабі.

4. Замість податку на додаткову вартість, що стимулює в сучасних умовах господарювання в Україні зростання інфляції і вкрай важко контролюється податковими інспекціями, визначити основним платіжем в бюджет податок на прибуток, диференціюючи його ставки залежно від зростання рентабельності і зростання обсягу виробництва, що буде націлювати виробників на зростання маси, а не тільки норми прибутку.

5. На час кризи необхідно централізувати банківську систему країни, маючи на увазі обов'язкове виконання комерційними і інвестиційними банками директив Центрального банку по пріоритетності і пільговості кредитування регіонів, галузей, підприємств, додержання нормативних термінів документообігу.

6. Для стабілізації споживчого ринку доцільно:

а) створити систему стимулювання розвитку дрібного бізнесу в сфері виробництва і послуг. Ввести державні кредити на оренду виробничих приміщень і лізинговий кредит на оренду устаткування (з можливістю послідовного викупу), а також ввести обов'язкове страхування малих підприємств на перші 3-5 років діяльності, коли ризик руйнування особливо великий;

б) створити умови для широкого розповсюдження паралельно з існуючою системою торгівлі споживчих кооперативів на підприємствах, в закладах і по місцю проживання для закупки і реалізації продовольчих і промислових товарів членами кооперативу (по наявному і безготівковому розрахунку) по безприбутковим роздрібним цінам.

7. Протягом кризового періоду треба також проводити раціональну державну політику захисту внутрішнього ринку і суворого контролю приватної експортної діяльності. Всі експортні операції повинні здійснюватись через кілька великих фірм і синдикатів, що контролюються державою і виконують експортні операції на комісійних податках.

Антиінфляційна політика включає в себе систему заходів, спрямованих на поновлення рівноваги між товарним і грошовим ринками. Вона передбачає ріст пропозиції при скороченні попиту, тобто підвищення товарності економіки і скорочення непродуктивних витрат, і насамперед дефіциту державного бюджету. Стратегічним завданням виступає всебічне підвищення темпів економічного зростання, створення сприятливих умов для розширення виробничих інвестицій. Важливим тактичним завданням є зниження ажіотажного попиту і обмеження інфляційних очікувань.

За даними Світового банку, рівень інфляції в Україні за 1993 р. був найвищим у світі. І хоча в 1994 р. рівень інфляції дещо знизився, однак сталося це не в результаті проведення комплексних реформ і якісних змін у системі державних фінансів та запровадження цінової лібералізації, а через відстрочення бюджетних виплат і небувале зростання заборгованості бюджету. У 1992-1994 рр. в Україні проводилася помилкова економічна політика, що фактично мала не антиінфляційний, а проінфляційний вплив на економічну систему країни.

Таким чином, завдання подальшого реформування економіки, що стоять перед Україною, можуть бути вирішені тільки за умов реалізації послідовної політики фінансової стабілізації, та відновлення накопичень населення. Без цього забезпечити стійке економічне зростання на базі відродження інвестиційної активності, поступовий підйом життєвого рівня та вихід із кризової ситуації є неможливим [12].

Світова економічна криза не оминула Україну, болісно зачепивши майже всі галузі економіки, тисячі компаній і мільйони громадян. Криза загострила результати бездіяльності останніх років. В умовах, коли джерела швидкого зростання до кризових років вичерпано, єдиний шлях виходу України на траєкторію сталого розвитку - це рішучі й всеосяжні реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки [13].

З метою покращення економічної ситуації в Україні та зниження рівня інфляції було розроблено Програму економічних реформ на 2010-2014 роки Комітетом з економічних питань при Президентіві України «Заможне

суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Дана програма передбачає вирішення таких проблем, як:

- стабілізація Державного бюджету,
- реформа податкової системи,
- розвиток фінансового сектору,
- реформа міжбюджетних відносин,
- підвищення стандартів життя,
- реформа медичного обслуговування,
- реформа системи пенсійного страхування,
- реформа системи освіти,
- реформа системи соціальної підтримки,
- поліпшення бізнес-клімату й залучення інвестицій,
- дерегуляція й розвиток підприємництва,
- приватизація й управління державною власністю,
- розвиток науково-технічної та інноваційної сфери,
- міжнародна інтеграція та співпраця,
- модернізація інфраструктури та базових секторів,
- реформа електроенергетики,
- реформа вугільної галузі,
- реформа нафтогазової промисловості,
- реформа житлово-комунального господарства,
- розвиток транспортної інфраструктури,
- розвиток сільського господарства й земельна реформа.

Пропонована Програма реформ розроблена на виконання поставленого Президентом України завдання з відновлення економічного зростання й модернізації економіки країни. Реформи спрямовані на побудову сучасної, стійкої, відкритої й конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки, формування професійної й ефективної системи державного управління, і зрештою - на підвищення добробуту українських громадян [14].

Програма охоплює широкий набір стратегічних перетворень за п'ятьма напрямками:

1. Створення базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції, стабілізації державних фінансів і створення стійкої фінансової системи.

2. Формування режиму максимального сприяння бізнесу шляхом зменшення втручання держави в економіку, зниження адміністративних бар'єрів для його розвитку, модернізації податкової системи і поглиблення міжнародної економічної інтеграції України.

3. Модернізація інфраструктури й базових секторів шляхом усунення усталених структурних проблем в енергетичній, вугільній, нафтогазовій галузях і ЖКГ, а також розвитку транспортної інфраструктури й ринку землі. (Перехід від дотації) до самоопукності виробництва й соціальних послуг.

4. Збереження й розвиток людського й соціального капіталу шляхом підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості й доступності освіти й медичного обслуговування.

5. Підвищення ефективності державного управління шляхом реформування державної служби й виконавчої влади.

В Програмі зазначено необхідні кроки з метою утримання низького рівня інфляції, а саме:

- затвердити найважливіші пріоритети роботи НБУ - забезпечення низького рівня інфляції й підтримання стабільності банківської системи;

- поступово підвищувати дієвість використання процентної ставки як основного інструмента монетарної політики та гнучко управляти обмінним курсом національної валюти;

- посилити координацію НБУ й Кабінету Міністрів України щодо вирішення завдань підтримання цінової стабільності;

- підвищити політичну незалежність НБУ разом з посиленням підзвітності й прозорості його діяльності, поліпшити корпоративне управління НБУ,

На мою думку, саме виконання даної Програми, зможе вирішити економічні проблеми України, знизити рівень інфляції та забезпечити стабільність національної валюти.

Список використаних джерел

1. *Базилевич В.Д., Економічна теорія: Політекономія підручник / В.Д. Базилевич. – К., 2008. – 719 с.*
2. *Братищев І. Антиінфляційна політика: Механізм реалізації / І.Братищев// Економіст. - 2007. - №3. - с.22.*
3. *Галицька О. Гривню відпустили / О.Галицька // Галицькі контракти. - 2006. - №3. - с.14-15.*
4. *Гроші та кредит: підручник / за ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.*
5. *Івасів Б.С. Гроші та кредит: підручник / Б.С. Івасів. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – 528 с.*
6. *Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник / Д.І. Коваленко. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 352 с.*
7. *Макконнелл Р., Брю С. Л. Економікс: принципи, проблеми, політика. - М.:Республіка, 1998.*
8. *Михайловська І.М. Гроші та кредит: навчальний посібник / І.М. Михайловська, К.Л. Ларіонова. – Львів: Новий світ-2000, 2006. – 432 с.*
9. *Щетинін А.І. Гроші та кредит : підручник / А.І. Щетинін. – К.: Центр учбової літератури, 2008.– 432 с.*
10. *Давидов А. Ю. Інфляція в економіці: Світовий досвід та наші проблеми/ А.Ю.Давидов –М.: Республіка, 1998.*
11. *Пензенік В. «Макроекономічна стабілізація в Україні: Підсумки та проблеми першого року»/ В.Пензенік // Питання економіки. - 1996. - №2. – с.45-58.*
12. *Марцин В.С., Міркування щодо особливості антиінфляційної політики в Україні. / В.С. Марцин // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - №1(103). – с.93-102.*
13. *Щербак А. Як приборкати інфляцію в Україні / А. Щербак// Економіст.-2009. - №9. - с.43-45*

14. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». – Комітет з економічних реформ при Президентові України.

References

1. Bazylevych V.D., *Ekonomichna teoriia: Politekonomiia pidruchnyk* / V.D. Bazylevych. – K., 2008. – 719 s.
2. Bratyshchev I. *Antyinflatsiina polityka: Mekhanizm realizatsii* / I. Bratyshchev // *Ekonomist*. - 2007. - №3. - s.22.
3. Halytska O. *Hryvniu vidpustyly* / O. Halytska // *Halytski kontrakty*. - 2006. - №3. - s.14-15.
4. Hroshi ta kredyt: pidruchnyk / za red. M.I. Savluka. – K.: KNEU, 2006. – 744 s.
5. Ivasiv B.S. *Hroshi ta kredyt: pidruchnyk* / B.S. Ivasiv. – Ternopil: Kart-blansh, K.: Kondor, 2008. – 528 s.
6. Kovalenko D.I. *Hroshi ta kredyt: teoriia i praktyka: navch. posibnyk* / D.I. Kovalenko. – K.: Tsentр uchbovoi literatury, 2011. – 352 s.
7. Makkonnell R., Briu S. L. *Ekonomiks: pryntsyipy, problemy, polityka*. - M.: Respublika, 1998.
8. Mykhailovska I.M. *Hroshi ta kredyt: navchalnyi posibnyk* / I.M. Mykhailovska, K.L. Larionova. – Lviv: Novyi svit-2000, 2006. – 432 s.
9. Shchetynin A.I. *Hroshi ta kredyt: pidruchnyk* / A.I. Shchetynin. – K.: Tsentр uchbovoi literatury, 2008. – 432 s.
10. Davydov A. Yu. *Inflatsiia v ekonomitsi: Svitovyi dosvid ta nashi problemy* / A. Yu. Davydov – M.: Respublika, 1998.
11. Penzenyk V. «*Макроекономична стабілізація в Україні: Підсумки та проблеми першого року*» / V. Penzenyk // *Pytannia ekonomiky*. - 1996. - №2. – s.45-58.
12. Martsyn V.S., *Mirkuvannia shchodo osoblyvosti antyinflatsiinoi polityky v Ukraini.* / V.S. Martsyn // *Aktualni problemy ekonomiky*. - 2010. - №1(103). – s.93-102.
13. Shcherbak A. *Yak pryborkaty inflatsiuiu v Ukraini* / A. Shcherbak // *Ekonomist*. - 2009. - №9. - s.43-45
14. *Prohrama ekonomichnykh reform na 2010-2014 roky «Zamozhne suspilstvo, konkurentospromozhna ekonomika, efektyvna derzhava.»* – Komitet z ekonomichnykh reform pry Prezydentovi Ukrainy.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Коркач Інна Вячеславівна, викладач кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди» вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав-Хмельницький, 08400, Україна

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Коркач Інна Вячеславівна, преподаватель кафедры экономики предприятия ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький ГПУ імені Григорія Сковороди» ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав-Хмельницький, 08400, Украина

DATA ABOUT THE AUTHOR

Korkach Inna Vyacheslavivna, teacher of business economics department SHEE «Pereyaslav-Khmelnitskyi state pedagogical university named after Hrygoriy Skovoroda» Str. Sukhomlinsky, 30, Pereyaslav-Khmelnitsky, 08400, Ukraine

УДК 659:339.13:519.862

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Лисецький А.С.,
Паламарчук О.М.,
Чабан Г.В.

Предмет роботи: сукупність методологічних і методичних питань вимірювання ефекту і ефективності роботи сільськогосподарських суб'єктів підприємництва.

Мета: дослідити шляхи удосконалення управління біологічними активами, матеріальними і фінансовими ресурсами для досягнення максимального ефекту та ефективності в умовах нестабільності аграрного ринку і ризиків.

Методологія: інформаційне, аналітичне та економіко-математичне моделювання.

Результати роботи: розроблено і обґрунтовано наукові засади організації ефектометрії у галузі сільського господарства для розв'язання завдань соціального та економічного інноваційного розвитку.

Галузь застосування результатів: управління і регулювання у галузях сільськогосподарської діяльності.

Висновки: ефектометрія – важливий інструмент управління – заслуговує на увагу суб'єктів сільськогосподарської діяльності та державного управління для оцінки і прийняття рішень щодо попередження деградації та деструкції.

Ключові слова: ефектометрія, земля, праця, капітал, ціна, прибуток, рента.

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ СУБЪЕКТОВ РЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Лисецкий А.С.,
Паламарчук О.М.,
Чабан Г.В.

Предмет работы: совокупность методологических и методических вопросов измерения эффекта и эффективности работы сельскохозяйственных субъектов предпринимательства.

Цель: исследовать пути совершенствования управления биологическими активами, материальными и финансовыми ресурсами для достижения максимального эффекта и эффективности в условиях нестабильности аграрного рынка и рисков.

Методология: информационное, аналитическое и экономико-математическое моделирование.